

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Boj proti chudobe“**(prieskumné stanovisko)**

(2016/C 133/03)

Spravodajca: Seamus BOLAND**Pomocná spravodajkyňa: Marjolijn BULK**

Holandské ministerstvo práce a sociálnych vecí listom zo 16. decembra 2015 v mene holandského predsedníctva Rady EÚ a podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadalo Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému

„Boj proti chudobe“

(prieskumné stanovisko).

Sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 28. januára 2016.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 514. plenárnom zasadnutí 17. a 18. februára 2016 (schôdza z 18. februára) prijal 197 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

EHSV

1.1. podporuje zámer holandského predsedníctva Rady EÚ riešiť problém chudoby a sociálneho vylúčenia prostredníctvom integrovaných prístupov a spolupráce s relevantnými zainteresovanými stranami zo súkromného a verejného sektora. Výbor sa však domnieva, že na podporu členských štátov by sa mal vytvoriť spoločný európsky rámec, ktorý takéto prístupy napomáha a uľahčuje výmenu a rozširovanie najlepších postupov v oblasti boja proti chudobe a rastúcim nerovnostiam, ktoré sú nielen závažným problémom samy osebe, pretože znamenajú nedostatok sociálnej spravodlivosti, ale tiež poškodzujú hospodársku výkonnosť a rast, ako aj sociálnu súdržnosť;

1.2. podporuje úsilie holandského predsedníctva Rady EÚ presadzovať partnerské preskúmania viacúrovňových najlepších postupov boja proti chudobe, no zdôrazňuje, že obce a iní aktéri uplatňujúci tieto najlepšie postupy by sa mali opierať o účinné národné stratégie;

1.3. naliehavo žiada Radu EÚ, aby potvrdila záväzok uvedený v stratégii Európa 2020, t. j. znížiť do roku 2020 počet ľudí, ktorí žijú v chudobe alebo sú ňou ohrození, aspoň o 20 miliónov;

1.4. odporúča Rade, aby pritom zohľadnila ciele udržateľného rozvoja stanovené v programe trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a zaručila prepojenie tohto programu so stratégiou Európa 2020;

1.5. je presvedčený, že riadiace štruktúry na úrovni Rady by mali byť vyvázenejšie, a požaduje prehĺbenie spolupráce medzi Radou ECOFIN a Radou EPSCO;

1.6. domnieva sa, že počas európskeho semestra by sa mala cieľom v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti venovať rovnaká pozornosť ako makroekonomickým otázkam;

1.7. odporúča, aby sa v rámci európskeho semestra v plnej miere zohľadnil cieľ stratégie Európa 2020 týkajúci sa zníženia chudoby a aby sa táto otázka systematicky zohľadňovala v rámci celého procesu – počínajúc ročným prieskumom rastu, cez národné programy reforiem až po odporúčania pre jednotlivé krajiny prostredníctvom 1) osobitných opatrení na zmiernenie chudoby; 2) porovnateľných ukazovateľov stavu chudoby a účinnosti politik a 3) povinných posúdení sociálneho vplyvu všetkých programov reforiem navrhnutých v rámci NPR a odporúčaní pre jednotlivé krajiny;

1.8. práve v súvislosti s bojom proti chudobe požaduje, aby sa zmenilo zameranie hospodárskych politík EÚ, ktoré sú aj naďalej orientované iba na úsporné opatrenia;

1.9. naliehavo žiada členské štáty, aby začali realizovať svoje vlastné integrované vnútroštátne stratégie boja proti chudobe a aby sa pritom pridržali usmernení uvedených v odporúčaní Komisie o aktívnom začleňovaní ľudí vylúčených z trhu práce⁽¹⁾, ktoré sa vďaka vzájomnému pôsobeniu jeho troch osí (1. primeraná podpora príjmu, 2. inkluzívne trhy práce a 3. a prístup ku kvalitným službám) vo všeobecnosti považuje za najkomplexnejšiu a najúčinnnejšiu stratégiu na odstránenie chudoby a sociálneho vylúčenia;

1.10. poukazuje na vysokú mieru chudoby detí v členských štátoch, ako aj na skutočnosť, že je potrebné okamžite začať uplatňovať odporúčanie Komisie „Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia“⁽²⁾, ktoré je súčasťou balíka o sociálnych investíciách z roku 2013 a ktoré má podobnú štruktúru ako odporúčanie o aktívnom začleňovaní, t. j. obsahuje podobné tri osi: 1. prístup k primeraným zdrojom; 2. prístup k cenovo dostupným a kvalitným službám; a 3. právo detí zapájať sa;

1.11. vyjadruje hlboké znepokojenie nad stúpajúcou mierou chudoby pracujúcich, ktorá si vyžaduje kritické preskúmanie nedávnych reformných opatrení zameraných na zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom liberalizácie pracovnoprávných vzťahov;

1.12. dôrazne nabáda Komisiu, aby iniciovala osobitný postup na zlepšenie európskych a národných štatistík zameraných na chudobu a nerovnosť, ktorý by mal viesť k presnejšiemu súboru spoločných ukazovateľov poskytujúcich údaje relevantné pre opatrenia členských štátov a EÚ, vrátane opatrení týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja a európskeho semestra;

1.13. opakuje svoj návrh zaviesť primeraný minimálny príjem na úrovni EÚ;

1.14. vyzýva Komisiu, aby na úrovni EÚ presadzovala opatrenia na predchádzanie nadmernej zadlženosti a boj proti nej a najmä proti nezodpovedne poskytovaným úverom a úzere;

1.15. vyzýva Komisiu, aby bezodkladne predložila nové usmernenia pre konzultácie so zainteresovanými stranami v sociálnej oblasti, ktoré by im umožnili štruktúrovaným spôsobom prispievať k európskemu semestru vo všetkých jeho fázach, t. j. počas koncipovania, realizácie a hodnotenia;

1.16. naliehavo vyzýva členské štáty, aby lepšie využívali dostupné fondy EÚ na podporu sociálneho začlenenia a žiada Komisiu, aby urýchlene konzultovala s členskými štátmi a zainteresovanými stranami s cieľom zistiť, či sa rozhodnutie vyčleniť 20 % prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu (ESF) na podporu sociálneho začlenenia a na boj proti chudobe efektívne uplatňuje;

1.17. dôrazne nabáda Komisiu, aby do ohláseného „európskeho piliera sociálnych práv“ začlenila zásady pre efektívnejšie a spoľahlivejšie sociálne normy a systémy a aby boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu tvoril jeden z hlavných prvkov tohto piliera.

2. Úvod

2.1. Holandské predsedníctvo Rady EÚ kladie dôraz na potrebu zvrátiť tendenciu narastajúcej chudoby v EÚ. V záujme dosiahnutia tohto cieľa chce podporiť výmenu najlepších postupov, najmä pokiaľ ide o integrované prístupy a spoluprácu medzi príslušnými zainteresovanými stranami (z verejného aj súkromného sektora).

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 307, 18.11.2008, s. 11.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 59, 2.3.2013, s. 5.

2.2. Hoci EHSV vo svojich stanoviskách na tému boja proti chudobe podporoval skôr prístup „zhora nadol“, pretože je presvedčený, že riešenie problému chudoby je úlohou činiteľov s rozhodovacími právomocami (inštitúcií EÚ a vlád členských štátov), víta zámer predsedníctva zorganizovať partnerské hodnotenia na preskúmanie prístupov „zdola nahor“, t. j. príkladov prístupov v rámci partnerstva, ktoré využívajú členské štáty na boj proti chudobe a do ktorých sú zapojené viaceré zainteresované strany vrátane verejného sektora, sociálnych partnerov, miestnych a neziskových organizácií a sociálneho hospodárstva.

2.3. EHSV teda úplne súhlasí s názorom, že boj proti chudobe si vyžaduje viacstranný prístup a že k maximálnemu zníženiu chudoby by mali prispieť všetky zainteresované strany. Viaceré európske zainteresované strany predstavili svoje najlepšie postupy, ktoré sú spomenuté v tomto stanovisku ⁽³⁾.

3. Všeobecné pripomienky – nutnosť bojovať proti chudobe

3.1. Hoci sa v Európskej únii po roku 2008 zvýšila v dôsledku závažnej hospodárskej a finančnej krízy nestabilita a chudoba, mechanizmy sociálnej ochrany vo väčšine členských štátov pomohli zmierniť účinky tejto krízy. Avšak počas finančnej krízy v roku 2011 sa tento trend zvrátil a vzhľadom na fiškálne úsporné opatrenia sa začali krátiť sociálne výdavky, čo situáciu zhoršilo. Dokonca aj Európska komisia dnes uznáva, že cieľ v oblasti zníženia chudoby nebude možné dosiahnuť. Podľa EHSV je preto aj práve z tohto hľadiska naliehavo potrebné zmeniť zameranie hospodárskych politík EÚ, ktoré sú aj naďalej orientované iba na úsporné opatrenia.

3.2. Bez sociálnej ochrany by takmer polovica Európanov žila v chudobe. Avšak v dôsledku nedávnych fiškálnych obmedzení zavedených na prekonanie krízy boli oslabené tri hlavné funkcie sociálnych politík – automatická stabilizácia, sociálna ochrana a sociálne investície. Táto situácia sa musí zmeniť.

3.3. EHSV tiež uznáva, že existuje jednoznačná súvislosť medzi chudobou a zlým zdravotným stavom, čo znamená, že v prvom rade treba bojovať proti chudobe. Dôkazy sústavne svedčia o tom, že v oblastiach s väčším podielom chudobných ľudí je zdravotný stav obyvateľstva v porovnaní s bohatšími oblasťami horší ⁽⁴⁾. Napríklad v niektorých častiach Spojeného kráľovstva sa zistilo, že na rozdiel od obyvateľov z bohatších oblastí zomierajú muži z menej bohatých oblastí približne o jedenásť rokov skôr a ženy o sedem rokov skôr ⁽⁵⁾.

3.4. EHSV je presvedčený, že stratégia Európa 2020 by mala byť oveľa lepšie prepojená s európskym semestrom. Cieľ znížiť mieru chudoby musí byť aj naďalej ústredným prvkom tejto stratégie a ambície členských štátov by mali byť oveľa vyššie. Súčet 28 jednotlivých záväzkov v oblasti zníženia chudoby nezodpovedá spoločnému cieľu EÚ vymaniť do roku 2020 z chudoby aspoň 20 miliónov obyvateľov EÚ.

⁽³⁾ Fínsko: *Active Inclusion. Making it happen*, s. 49.
Fínsko/Nemecko: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, s. 62 – 63.
Chorvátsko: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>.
Belgicko, Nórsko, Rakúsko, Slovinsko: <http://www.easpd.eu/en/content/investt> a <http://investt.eu/>.
Švédsko: http://www.eurodiagonia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2__AM_2.pdf.
Spojené kráľovstvo: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, s. 30.
Škótsko: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>.
Lotyšsko: EU Alliance for Investing in Children, *Implementation Handbook — Putting the investing in children recommendation into practice*, s. 69 – 74.
Španielsko: EU Alliance for Investing in Children (2015), *Implementation Handbook — Putting the investing in children recommendation into practice*, s. 87 – 92.
Nemecko: *Social Inclusion and Dignity in Old Age — Promoting participatory approaches to use reference budgets*, s. 46 – 50.
Bulharsko, Rumunsko: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.
Španielsko: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, s. 21.

⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt., K., (2008), Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health, *Health & Place*, 14(2):167-81.

⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/mr_121213_health_inequalities.pdf.

3.5. Znižovanie chudoby je v prvom rade v právomoci členských štátov, ktoré by mohli zlepšiť svoju situáciu výmenou najlepších postupov so svojimi partnermi, a to vrátane integrovaných prístupov a spolupráce zameranej na boj proti chudobe medzi príslušnými zainteresovanými stranami (z verejného aj súkromného sektora). Rada by mala vyzvať členské štáty, aby vypracovali integrované stratégie potrebné na zníženie chudoby.

3.6. Zvyšuje sa zvlášť chudoba pracujúcich. Komisia by mala zhodnotiť, aký vplyv na zvýšenie miery chudoby pracujúcich majú nedávne reformy opatrení zameraných na zvýšenie zamestnanosti prostredníctvom liberalizácie pracovnoprávných vzťahov.

3.7. Počas celého legislatívneho procesu by malo zohrávať dôležitú úlohu posúdenie sociálneho vplyvu, aby sa lepšie zohľadnil viacozmerný charakter chudoby a sociálneho vylúčenia (ktoré presahuje hmotnú núdzu a zahŕňa aj ďalšie formy sociálneho a hospodárskeho znevýhodnenia, ako je napríklad chýbajúci rovný prístup k vzdelávaniu, zamestnaniu, bývaniu, zdravotnej starostlivosti a účasti na spoločenskom dianí).

3.8. Chudoba je aj celosvetovým problémom. Inštitúcie EÚ a členské štáty by mali zohľadňovať ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja ⁽⁶⁾ z roku 2015 (najmä cieľ č. 1: Odstrániť chudobu vo všetkých podobách a všade) a začleniť ich do svojich stratégií. Program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 ⁽⁷⁾ by mal byť prepojený so stratégiou Európa 2020.

3.9. Výboru je známe, že Komisia čoskoro predstaví „európsky pilier sociálnych práv“, pričom podľa Komisie bude v tomto pilieri zohrávať dôležitú úlohu koncepcia „konvergenencie smerom nahor“, ktorú budú uplatňovať členské štáty v sociálnej oblasti. EHSV nabáda Komisiu, aby do tohto piliera zahrnula zásady pre efektívnejšie a spoľahlivejšie sociálne normy a systémy ⁽⁸⁾ (konkrétne dôrazné sociálne normy v záujme primeranej podpory príjmu počas celého života, inkluzívne trhy práce a nediskriminačný prístup k cenovo dostupným službám vysokej kvality pre všetkých), čím by zabezpečila, aby jeden z hlavných prvkov tohto piliera tvoril boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

4. Konkrétne pripomienky – nástroje na preskúmanie

4.1. Európska komisia veľmi aktívne navrhuje komplexné odporúčania, ktoré sa považujú za veľmi užitočné v oblasti boja proti chudobe. To sa týka predovšetkým „Odporúčania o aktívnom začleňovaní ľudí vylúčených z trhu práce“ a odporúčania „Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia“. Ak Rada plánuje uprednostňovať „integrovaný prístup“ k boju proti chudobe, mala by najprv pripomenúť členským štátom, aby sa aktívne riadili týmito odporúčaniami.

4.2. Balík o sociálnych investíciách ⁽⁹⁾ z roku 2013 predstavuje ďalšiu prínosnú iniciatívu Komisie. EHSV už vyzval Komisiu, aby realizovala ambiciózný a rozsiahly program v oblasti sociálnych investícií a presadzovala ho vo všetkých fázach európskeho semestra ⁽¹⁰⁾. Pojem sociálne investície sa okrem iného vzťahuje na politiky, ktoré pripravujú jednotlivcov a rodiny na zvládanie nových sociálnych rizík, ktoré prináša konkurencieschopná znalostná spoločnosť, a to investovaním do ľudského kapitálu už od útleho detstva, a nie len „nápravou“ škôd po obdobiach hospodárskej alebo politickej krízy ⁽¹¹⁾. Prístup na základe sociálnych investícií však napriek jeho prednostiam neuplatňujú všetky členské štáty. Ak má Rada v úmysle zhromaždiť najlepšie postupy v oblasti boja proti chudobe, určite by mala preskúmať doterajšie úspechy v oblasti sociálnych investícií a podporiť tento druh iniciatívy ⁽¹²⁾.

4.3. Režimy minimálneho príjmu, ktoré fungujú v niektorých členských štátoch, na boj proti chudobe nestačia ⁽¹³⁾. Hoci niektoré krajiny (vrátane Rakúska, Nemecka, Španielska a Portugalska) uskutočnili od roku 2010 reformy režimu minimálneho príjmu alebo takéto reformy ohlásili, resp. v súčasnosti prebieha ich pilotná fáza (napríklad v Grécku a Taliansku), tieto reformy nepostačujú. EHSV požadoval európske opatrenia na podporu primeraného minimálneho príjmu v Európe ⁽¹⁴⁾, ako aj investície do univerzálnych, komplexných a primeraných systémov sociálnej ochrany, ktoré môžu predchádzať riziku chudoby počas celého života ⁽¹⁵⁾. Rada by mala podporovať všetky tieto opatrenia.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 40.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final a priložené dokumenty.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014) a tiež *Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful“*.

⁽¹²⁾ Pozri *Social Investment in Europe – A study of national policies*, EK, 2015.

⁽¹³⁾ Bouget a kol. (2015) a tiež *Social Justice Ireland „Europe. A union for the powerless as well as the powerful“*.

⁽¹⁴⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 170, 5.6.2014, s. 23.

⁽¹⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 10.

4.4. Okrem toho nekontrolované a nezodpovedné poskytovanie spotrebných úverov a nedôsledné posudzovanie finančnej solventnosti rodín spôsobili rastúce nadmerné zadĺženie v nedávnom krízovom období a boli podnetom na prijatie úsporných politík, pričom v Európe sa ocitlo pod hranicou životného minima až približne 70 % zadĺžených osôb, a to aj napriek tomu, že niektorí z nich sú zamestnaní, ale ich mzdy nestačia na splatenie ich dlhov. Táto situácia si vyžaduje zavedenie prísnych opatrení a zdržanlivosť pri poskytovaní spotrebiteľských úverov, najmä prostredníctvom sprostredkovateľských a nefinančných subjektov, ktoré nedodržiavajú právne predpisy a nabádajú na úvery s úžerníckymi sadzbami.

5. Konkrétne pripomienky – opatrenia v oblasti riadenia

5.1. Európske hospodárske riadenie zasiahli v dôsledku krízy eura hlboké zmeny. Hlavný dôraz sa kládol na makroekonomickú stabilitu a reformy na podporu rastu. Správe sociálnych záležitostí sa doteraz nevenovala dostatočná pozornosť. Avšak v rámci hospodárskych politík by sa mal zohľadniť ich budúci dosah na kvalitu zamestnania a sociálnu súdržnosť. Okrem toho – keďže pre HMÚ by bola sociálna dimenzia prínosom – by mali byť štruktúry riadenia na úrovni Rady vyrovnanjšie a mala by sa prehĺbiť spolupráca medzi Radou ECOFIN a Radou EPSCO.

5.2. Výbory EMCO a SPC by mali naďalej zohrávať aktívnu úlohu pri posudzovaní vnútroštátnych reforiem ako súčasť európskeho semestra, ale mali by postupne začať konzultácie s príslušnými európskymi zainteresovanými stranami na úrovni EÚ.

5.3. Zložený ukazovateľ „chudoba“, ktorý bol použitý na vymedzenie chudoby v stratégii Európa 2020, vychádza z troch samostatných ukazovateľov: 1. osoby ohrozené chudobou; 2. osoby v závažnej hmotnej núdzi; a 3. osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. V rámci tejto stratégie sa od členských štátov vyžaduje, aby si stanovili svoje vlastné vnútroštátne ciele, ktorými by prispeli k celkovému cieľu, a to na základe týchto troch ukazovateľov a v súlade so svojimi vnútroštátnymi prioritami a okolnosťami. Avšak v dôsledku toho, že si členské štáty mohli samy vybrať spomedzi týchto troch ukazovateľov, čo viedlo k rozdielom vo vnútroštátnych prístupoch, môže byť podľa EHSV nevyhnutné vypracovať nové odporúčania.

5.4. Z posúdenia národných programov reforiem (NPR) na rok 2015, ktoré uskutočnila Európska sieť proti chudobe (EAPN), vyplýva, že v 88 % týchto programov nie je chudoba zaradená medzi hlavné priority a že zníženie chudoby sa nespomína v žiadnom z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2015⁽¹⁶⁾. Sieť EAPN preto navrhla, aby sa v rámci európskeho semestra venovala väčšia pozornosť sociálnym otázkam, a to počnúc ročnými prieskumami rastu až po odporúčania pre všetky krajiny týkajúce sa zníženia chudoby⁽¹⁷⁾. EHSV súhlasí s týmto návrhom a odporúča, aby boli zainteresované strany z jednotlivých krajín zapojené do prípravy a realizácie NPR, ako aj do komunikácie o nich. Všeobecnejšie povedané, na to, aby sa mohli členské štáty jeden od druhého učiť, výsledky konzultácií s príslušnými zainteresovanými subjektmi na európskej a vnútroštátnej úrovni by mali byť v rámci európskeho semestra zverejnené.

5.5. Komisia by mala iniciovať samostatný postup na zlepšenie európskych a národných štatistík zameraných na chudobu a nerovnosť s cieľom zdokonaľiť monitorovanie tohto viacrozmerneho sociálneho problému. Tento proces by mal viesť k vypracovaniu presnejšieho súboru spoločných ukazovateľov poskytujúcich údaje relevantné pre opatrenia členských štátov a EÚ vrátane opatrení týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja a európskeho semestra.

5.6. Posúdenia sociálneho vplyvu pomáhajú pri odhaľovaní rizík súvisiacich s chudobou v prípade opatrení vo viacerých dôležitých oblastiach reforiem, ako je napríklad fiškálna konsolidácia, riadenie verejného dlhu, zdaňovanie, trh práce, regulácia finančných trhov, poskytovanie verejných služieb a verejné investície. Včasné posúdenia by sa mali vykonávať predovšetkým v rámci európskeho semestra v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi, občianskou spoločnosťou a príslušnými odborníkmi v členských štátoch a na úrovni EÚ.

5.7. V rámci európskeho semestra by sa mal v plnej miere zohľadniť cieľ stratégie Európa 2020 týkajúci sa zníženia chudoby a táto otázka by sa mala systematicky zohľadňovať v rámci celého procesu prostredníctvom 1) osobitných opatrení na zmiernenie chudoby; 2) porovnateľných ukazovateľov stavu chudoby a účinnosti politík a 3) povinných posúdení sociálneho vplyvu všetkých programov reforiem navrhnutých v rámci národných programov reforiem a odporúčaní pre jednotlivé krajiny.

⁽¹⁶⁾ T. j. napriek tomu, že v Bulharsku bola v roku 2015 mimoriadne vysoká miera chudoby, v žiadnom odporúčaní pre jednotlivé krajiny sa na túto skutočnosť nepoukázalo.

⁽¹⁷⁾ Pozri EAPN (2015) „Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015“.

5.8. Členské štáty by mali vypracovať a realizovať komplexné, integrované národné stratégie boja proti chudobe, sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii. Uvedené stratégie by sa mali týkať týchto oblastí: primeraná podpora príjmu, inkluzívne trhy práce, kvalitné pracovné miesta, rovnaký prístup k cenovo dostupným a vysoko kvalitným službám, lepšie využívanie štrukturálnych fondov EÚ, hospodárske a sociálne začlenenie migrantov, boj proti diskriminácii a spolupráca so sociálnymi partnermi a príslušnými mimovládnyimi zainteresovanými stranami.

5.9. Okrem toho treba proti nadmernému zadĺženiu bojovať prijatím politík zodpovedného poskytovania úverov (prísna regulácia sprostredkovateľov a pridelovania kreditných kariet, zákaz agresívnej reklamy, zákaz úžery, zákaz založenia bydliska a iného základného imania), posilnením mediácie pri riešení konfliktov, podporou rehabilitácie nadmerne zadĺžených osôb (druhá šanca, politika „nového začiatku“), ako aj poskytovaním informácií, osvetou a predchádzaním nadmernému zadĺženiu.

5.10. Členské štáty musia na podporu sociálneho začlenenia všetkých obyvateľov využívať štrukturálne fondy EÚ. Komisia by mala predovšetkým bezodkladne obrátiť na členské štáty a zainteresované strany, aby zistila, či sa v praxi uplatňuje rozhodnutie Rady vyčleniť 20 % prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu (ESF) na podporu sociálneho začlenenia a boj proti chudobe⁽¹⁸⁾.

6. Konkrétne pripomienky – opatrenia týkajúce sa účasti zainteresovaných strán

6.1. Jedna z hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 – Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu – bola koncipovaná ako rozsiahla zastrešujúca iniciatíva týkajúca sa širokej škály politík, ktorých cieľom je prispieť k dosiahnutiu cieľa znížiť mieru chudoby v Európe⁽¹⁹⁾. Mala slúžiť ako základ pre spoločný záväzok vlád jednotlivých krajín, inštitúcií EÚ a hlavných zainteresovaných strán bojovať proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, no dosiaľ fungovala iba ako diskusná platforma a v súvislosti s dosiahnutím cieľa v tejto oblasti nepriniesla žiadne hmatateľné výsledky. Rada a Komisia by mali považovať o možnostiach, ako zlepšiť fungovanie tejto platformy, aby podporovala využívanie osvedčených postupov v boji proti chudobe, a tiež zaručiť, aby bola priamo prepojená s hlavnými postupmi EÚ, napríklad s európskym semestrom a so stratégiou Európa 2020.

6.2. EHSV pripomína odôvodnenie 16 niekdajších Integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť, v ktorých sa výslovne uvádzalo, že stratégia Európa 2020 „by sa mala podľa potreby uskutočňovať, monitorovať a vyhodnocovať v partnerstve so všetkými celoštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi, v úzkej spolupráci s parlamentmi, ako aj so sociálnymi partnermi a zástupcami občianskej spoločnosti“⁽²⁰⁾. Na základe tohto výňatku chceme zdôrazniť, že je potrebné zlepšiť spôsob konzultácie s európskymi a vnútroštátnymi zainteresovanými stranami počas koncipovania, realizácie a hodnotenia európskeho semestra.

6.3. Analýza siete EAPN poukázala na nedostatok výrazného zapojenia inštitúcií EÚ a relevantných zainteresovaných strán (z verejného a súkromného sektora), napríklad sociálnych partnerov, mimovládnych organizácií a ďalších, do koncepcnej a realizačnej fázy semestra. V záujme efektívneho zapojenia občianskej spoločnosti do všetkých fáz európskeho semestra musí Komisia bezodkladne predložiť nové usmernenia týkajúce sa zapojenia a sledovať dosiahnutý pokrok na základe správ o jednotlivých krajinách a ďalších monitorovacích dokumentov.

6.4. Takisto je potrebné zapojiť do procesu osoby žijúce v chudobe s cieľom vypočuť si ich názory a čeliť rozšírenému pocitu rozčarovania z EÚ, najmä medzi mladými ľuďmi. Jedným z príkladov osvedčených postupov sú každoročné stretnutia siete EAPN s ľuďmi, ktorí zažili chudobu na vlastnej koži. EHSV vyzýva Komisiu, aby týmto stretnutiam zabezpečila finančnú podporu aj v budúcnosti a aby ich začlenila do konzultačného procesu o pokroku, ktorý sa dosiahol pri plnení cieľa v oblasti zníženia chudoby v rámci európskeho semestra. Okrem toho by sa uvedené stretnutia mali konať aj na vnútroštátnej úrovni.

⁽¹⁸⁾ Pozri <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=sk>.

⁽¹⁹⁾ Pozri <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sk&catId=961> a Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 130.

⁽²⁰⁾ Pozri <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/sk/pdf>.

7. Konkrétne pripomienky – zodpovednosť za viacúrovňové najlepšie postupy v oblasti boja proti chudobe

7.1. EHSV súhlasí so zámerom holandského predsedníctva zorganizovať partnerské preskúmania viacúrovňových najlepších postupov v oblasti boja proti chudobe, upozorňuje však, že obce nemôžu byť jedinými subjektmi, ktoré sú zodpovedné za poskytovanie takýchto príkladov. Podľa EHSV regionálne a miestne iniciatívy nenahrádzajú úlohy ani záruky ústrednej úrovne. Ak chcú vlády a zainteresované strany z verejného aj súkromného sektora dosiahnuť cieľ v oblasti zníženia chudoby, musia systematicky a štruktúrovaným spôsobom spolupracovať.

7.2. EHSV by rád poukázal na skutočnosť, že napríklad v Holandsku boli mnohé právomoci v oblasti sociálnych vecí presunuté na obce. Sústreďenie viacerých úloh na miestnej úrovni môže byť efektívne z hľadiska nákladov a umožňovať vypracovávanie osobitne prispôbených riešení, ktoré spĺňajú potreby príjemcov, ale – ako sa uvádza v odporúčaní pre jednotlivé krajiny adresovanom Holandsku – prináša riziko možného zníženia objemu finančných prostriedkov, ktorému sa treba vyhnúť. Decentralizácia iniciatív je nezlučiteľná so znižovaním rozpočtu obcí.

7.3. EHSV sa preto domnieva, že aj keď najlepšie postupy určite existujú na regionálnej i miestnej úrovni, nemôžu a nesmú sa uplatňovať izolovane. Potrebujú celoštátne stratégie, ktoré by ich realizáciu podporili.

7.4. EHSV je presvedčený o tom, že pri výbere najlepších postupov, ktoré sa budú propagovať, je potrebné klásť dôraz na prístupy založené na konkrétnych skúsenostiach (napr. treba si položiť otázky ako: 1. Funguje táto iniciatíva v praxi? 2. Dá sa uplatniť v inom kontexte?) a podnecovať nadväzovanie kontaktov medzi príslušnými zainteresovanými stranami. Takisto sa musí vytvoriť vhodný rámec na výmenu najlepších postupov.

7.5. Tieto postupy poukazujú na to, že je potrebné vypracovať účinné sociálne politiky na boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, zreorganizovať sociálne služby, preskúmať pracovné postupy sociálnych pracovníkov zamerané na uspokojovanie potrieb ľudí žijúcich v chudobe, povzbudzovať sociálnych aktérov, aby pri vypracovávaní sociálnych politík využívali svoje odborné skúsenosti, a takisto poskytnúť práva osobám, ktoré uľahčujú integráciu a sociálny pokrok ľudí žijúcich v chudobe.

V Bruseli 18. februára 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

PRÍLOHA

Tento pozmeňovací návrh získal viacej než štvrtinu odovzdaných hlasov, ale bol v hlasovaní zamietnutý:

Pozmeňovací návrh 15 (predložil Lech PILAWSKI)

Bod 1.15**Doplniť:**

„dôrazne nabáda Komisiu, aby do ohláseného ‚európskeho piliera sociálnych práv‘ začlenila zásady pre efektívnejšie a spoľahlivejšie sociálne normy a systémy a aby boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu tvoril jeden z hlavných prvkov tohto piliera. Európska komisia by mala pri navrhovaní opatrení v rámci ‚európskeho piliera sociálnych práv‘ zohľadňovať odlišnú úroveň sociálno-hospodárskeho rozvoja jednotlivých členských štátov a mala by venovať pozornosť možným dôsledkom – najmä tým, ktoré vyplývajú zo zvýšenia sociálnych noriem – na mieru zamestnanosti, ako aj na mieru rizika chudoby a sociálneho vylúčenia v týchto krajinách.“

Pozmeňovací návrh bol predložený na hlasovanie a zamietnutý v pomere 59 hlasov za, 131 hlasov proti, pričom 13 členov sa hlasovania zdržalo.
